Journal of Geography and Planning
Online ISSN: 2717-3534 Print ISSN: 2008-8078
Homepage: https://geoplanning.tabrizu.ac.ir

Investigating the local community's willingness to development of slow tourism (case study: Sangar district villages, Rasht County)

Sariyeh shabni[1], **Mehdi Hesam**[2]✉

1. Masters degree, Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Human Sciences, University of Guilan, Rasht, Iran. E-mail: sariyeh.shabani@gmail.com
2. Corresponding Author, Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Human Sciences, University of Guilan, Rasht, Iran. E-mail: mhesam@Guilan.ac.ir

Article Info

Article type:
Research Article

Article history:
Received: 11 April 2025
Revised: 2 November 2025
Accepted: 13 November 2025
Published: 29 July 2026

Keywords:
Tourism development,
slow tourism,
local community,
tourist destinations,
Sangar district villages.

ABSTRACT

Objective: Slow tourism, as one of the types of alternative tourism, seeks sustainable tourism development with the participation of the local community. In this regard, the present study examines the willingness of the local community to develop slow tourism in the villages of Sangar district of Rasht.

Methods: This study was conducted based on the applied objective, in terms of descriptive survey method and using the field study method with a researcher-made questionnaire. The statistical population is the residents and also the village heads of the villages of Sangar district of Rasht, . After collecting the data, they were analyzed using the relevant tests.

Results: The results of this study showed that the attitude of the host community towards the development of slow tourism is positive. The results of the chi-square test for the indicators under study showed that it has an above-average status at a 95% confidence level. Also, according to the binomial test, the majority of respondents had a tendency to be more than average in all indicators. Also, the impact of these indicators on the development of slow tourism is 0.764.

Conclusions: The results of this study show that by addressing existing barriers and improving the quality of services, there is a possibility of developing slow tourism in the villages of Sangar district. However, there is a need to improve public infrastructure, waste management, and also develop educational programs for local residents and tourists.

Cite this article: shabni, S., & Hesam, M. (2026). Investigating the local community's willingness to development of slow tourism (case study: Sangar district villages, Rasht County). *Journal of Geography and Planning*, 30(97), 69-86. http//doi.org/10.22034/gp.2025.66716.3389

© The Author(s).
Publisher: University of Tabriz.
DOI: http//doi.org/10.22034/gp.2025.66716.3389

Introduction

The first idea of slow tourism is the connection and friendship with the culture and opportunities that offer visitors to be part of the local community; since often the use of local services and slow travel is enough to enjoy tourist destinations. In slow tourism, travelers experience local phenomena by traveling by means such as bus, train, bicycle or walking, in addition to understanding the daily journey. In fact, slow tourism promotes ethical values as a tourist's agreement with the environment, the tourist destination and the host community. Slow tourism is a way of doing tourism that seeks to discover the identity of territories based on the immersion of tourists in their cultural and natural values. This type of tourism does not only refer to visiting a destination, but also to exploring the knowledge that a destination offers, and the cultural and natural heritage of a place, allowing visitors to create an emotional connection both with the spaces they visit and with the communities that live in them. Slow tourism is also an alternative to the impersonal nature of mass tourism, as it allows for a deeper connection between visitors and places and people .Given that the Sangar district in Gilan province is one of the most important tourist destinations and is located on the main road from Qazvin to Rasht, and on the other hand, it has a good distribution of villages and natural and human attractions, it can be a target for the development of slow tourism. Therefore, the present study addressed the aspect of local people's willingness to develop slow tourism

Materials and Methods

The present study is an applied research in terms of purpose and a descriptive-analytical method in terms of method. The method of collecting data and information in the present study is a library and field method using observation, interview, and questionnaire tools. To identify the level of willingness of the local community and tourists to develop low-speed tourism, field methods using questionnaire tools and quantitative methods were used. The aforementioned questionnaire was completed by the local community and tourists, whose number was obtained using the Cochran method. Finally, statistical tests and SPSS software were used to analyze the willingness of the local community and tourists. The statistical population in the present study consists of the local community and local managers of the study area. The sample size is obtained using the Cochran method. According to the 2016 census, the population of Sangar district is 57,465 people. Using the Cochran method and with an error of 0.05 percent, the sample size is calculated to be 384 people. Of this number, 345 ordinary people from the local community participated in completing the questionnaire, proportional to the population in 40 villages in Sangar district, and 39 village heads (one village does not have a village head) were also counted in the total sample.

Results

In order to examine the attitude of the local community towards the results, the significance level of the Chi-square test for these factors was less than five hundredths ($P<0.05$), which means that these factors are above average at a 95% confidence level. The results of this test are shown in the table below .According to the results, the significance level of the Mann-Whitney test for the factors of awareness, management, economy, infrastructure-environment, and social was less than five hundredths ($P<0.05$), which indicates that the difference in the levels of the aforementioned factors in the levels of the position and status of individuals is significant. In terms of the average rank of the groups for the factors of awareness, management, economy, infrastructure-environment, and social, the first group (villagers) has a higher average rank than the second group (local community).

Conclusion

The development of low-speed tourism in the Sangar sector can play an important role in improving the economic and social situation of the local community. In terms of the attitude of the local community, many local residents, especially farmers who are facing economic problems, are well aware of the potential benefits of low-speed tourism development. Tourism can be considered as a new source of income, which can boost the regional economy by selling local products, handicrafts, and providing accommodation services. According to the results of the research, it is suggested that the identification and evaluation of local attractions be given priority. In addition, it is necessary to provide training programs to improve the knowledge and ability of local residents in tourism management. The use of digital technologies, social networks, and online platforms to promote the attractions of this region can attract more audiences. Finally, attention should be paid to synergy and cooperation between government, private, and non-governmental organizations.

Keywords: Tourism development, slow tourism, local community, tourist destinations, Sangar district villages.

جغرافیا و برنامه ریزی
شاپا چاپی: ۲۰۰۸-۸۰۷۸ شاپا الکترونیکی: ۲۷۱۷-۳۵۳۴
Homepage: https://geoplanning.tabrizu.ac.ir

بررسی تمایل جامعه محلی برای توسعه گردشگری کم شتاب (مورد مطالعه: روستاهای بخش سنگر شهرستان رشت)

ساریه شعبانی[۱]، مهدی حسام[۲]✉

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران.
رایانامه: sariyeh.shabani@gmail.com

۲. نویسنده مسئول، دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه گیلان، ایران. رایانامه: mhesam@Guilan.ac.ir

اطلاعات مقاله

نوع مقاله:
مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۱/۲۲
تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۸/۱۱
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۸/۲۲
تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۵/۰۷

کلیدواژه‌ها:
توسعه گردشگری،
گردشگری کم شتاب،
جامعه محلی،
مقصدهای گردشگری،
روستاهای بخش سنگر.

چکیده

گردشگری کم شتاب به‌عنوان یکی از انواع گردشگری جایگزین به دنبال توسعه پایدار گردشگری با مشارکت جامعه محلی می‌باشد. در این راستا پژوهش حاضر به بررسی تمایل جامعه محلی برای توسعه گردشگری کم شتاب در روستاهای بخش سنگر شهرستان رشت می‌پردازد. با توجه به اینکه بخش سنگر در استان گیلان یکی از مهمترین مقصدهای مهم گردشگری بوده و در مسیر اصلی جاده قزوین به رشت قرار داشته و از سوی دیگر پراکندگی مناسبی در روستاها و جاذبه‌های طبیعی و انسانی دارا می‌باشد، می‌تواند برای توسعه گردشگری کم شتاب مورد هدف باشد. این تحقیق بر اساس هدف کاربردی، از نظر روش توصیفی پیمایشی و با استفاده از روش مطالعه میدانی با ابزار پرسشنامه محقق ساخته براساس مبانی نظری موجود و در چهار شاخص اصلی آگاهی، مدیریتی، اقتصادی، زیرساختی- محیط زیستی و اجتماعی انجام شد. جهت سنجش روایی پرسشنامه نیز از نظرات پنج نفر از متخصصین بهره برده شد. همچنین به منظور بررسی پایایی پرسشنامه از آزمون آلفای کرونباخ استفاده گردیدکه با توجه به نتیجه ۰/۹۷۶، نشان‌دهنده پایایی مناسب ابزار است. جامعه آماری ساکنان و همچنین دهیاران روستاهای بخش سنگر شهرستان رشت هستند که تعداد ۳۸۴ نفر از آنها به‌عنوان نمونه به شکل تصادفی و به نسبت جمعیت هر روستا انتخاب گردیدند. داده‌های مورد نظر پس از جمع‌آوری با استفاده از آزمونهای مربوطه تجزیه و تحلیل شدند. نتایج نشان داد که نگرش جامعه میزبان به توسعه گردشگری کم‌شتاب مثبت می‌باشد. نتایج آزمون کای اسکوئر برای شاخص‌های مورد بررسی نشان داد در سطح اطمینان ۹۵ درصد، دارای وضعیت مناسب می‌باشد. همچنین با توجه به آزمون دو جمله‌ای در تمامی شاخص‌ها اکثریت پاسخ‌دهندگان دارای تمایلی بیش از حد متوسط بودند. همچنین تأثیرگذاری این شاخص‌ها بر توسعه گردشگری کم شتاب به میزان ۰/۷۶۴ می‌باشد. در این زمینه بیشترین میزان تاثیر شاخص‌ها به ترتیب اجتماعی، مدیریتی، اقتصادی، زیرساختی- محیط زیستی و آگاهی هستند. با توجه به نتایج پیشنهاد می‌شود که بهبود زیرساخت‌های عمومی، مدیریت پسماند، و همچنین توسعه برنامه‌های آموزشی برای ساکنان محلی و گردشگران در اولویت قرار گیرد.

استناد: شعبانی، ساریه؛ و حسام، مهدی (۱۴۰۵). بررسی تمایل جامعه محلی برای توسعه گردشگری کم شتاب (مورد مطالعه: روستاهای بخش سنگر شهرستان رشت). *جغرافیا و برنامه‌ریزی*، ۳۰ (۹۷)، ۶۹-۸۶.
http//doi.org/10.22034/gp.2025.66716.3389

ناشر: دانشگاه تبریز.
© نویسندگان.

مقدمه

گردشگری یکی از بخشهای با اهمیت در اقتصاد کشورها است که تأثیر بسزایی در توسعه اقتصادی بسیاری از شهرها، روستاها و کشورهای جهان دارد (parizadi et al, 2025) که می‌تواند بسیاری از چالشهای اجتماعی و اقتصادی را مدیریت نماید (Safari Aliakbari and sadeghi, 2023). در این زمینه گردشگری کم شتاب به عنوان یکی از رویکردهای پایدار در گردشگری، به دنبال توسعه مسافرت‌هایی است که تأثیرات منفی بر اقتصاد، محیط زیست و فرهنگ جامعه کم‌تر باشد. این نوع گردشگری بر مبنای حفظ منابع طبیعی و فرهنگی و ایجاد بهره‌وری عادلانه و پایدار توسعه یافته است. مسافران در گردشگری کم شتاب با پیمودن مسیر توسط وسایلی همچون اتوبوس، قطار، دوچرخه یا پیاده روی علاوه بر درک سفر روزانه، پدیدارهای محلی را تجربه می‌کنند (Timms & Cownway, 2012). در واقع گردشگری کم شتاب به عنوان توافق گردشگر با محیط، مقصد گردشگری و جامعه میزبان سبب ارتقای ارزشهای اخلاقی می‌شود (Dickinson et al., 2011).

گردشگری کم شتاب به طور فزاینده‌ای توجه دانشمندان و جامعه را در دهه‌های اخیر به خود جلب کرده است. این نوع گردشگری، پایداری محیطی و اجتماعی–فرهنگی را از طریق یک تجربه واقعی غنی شده و مشارکت گردشگران در مقصدها برجسته می‌کند (Oh, Assaf; Noor, Nair, & Mura, 2015; Conway & Timms, 2012; Fullagar, Markwell & ,Wilson, E. (Eds.)., 2012 & Baloglu, 2016).

گردشگری کم شتاب در زمره گردشگری جایگزین قرار می‌گیرد که در آن منافع جامعه محلی به حداکثر می‌رسد و بر ظرفیت‌سازی و توانمندسازی مردم محلی به عنوان ابزارهایی برای رسیدن به توسعه پایدار جامعه تمرکز دارد. این نوع گردشگری که براساس رویکرد مشارکتی شکل گرفته است، منافع زیادی را نصیب جامعه می‌نماید. گردشگری جایگزین از ظرفیت بالایی برای ایجاد تغییرات محیطی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برخوردار است و نسبت به گردشگری انبوه، به مراتب بیشتر به درون زندگی افراد جامعه میزبان نفوذ می‌کند. بر این مبنا گردشگری جایگزین، در پی بهبود کیفیت زندگی ساکنین محلی، ارتقاء تجربیات گردشگران و حفظ محیط زیست مقصد می‌باشد (Choi & Sirakaya, 2005). بنابراین پایه‌های گردشگری کم شتاب نیز براساس گردشگری جایگزین می‌باشد. ادغام اصل کم شتاب با گردشگری تغییراتی در رفتار و انواع سفر ایجاد کرد؛ به گونه‌ای که گردشگری کم شتاب باعث می‌شود گردشگران به تجربه جاذبه‌ها در جزئیاتی بپردازند که در گردشگری معمولی نمی‌توانند دیده شود. گردشگری کم شتاب برای گردشگرانی که به تجربه جدید نیاز دارند، بازار هدف جدیدی محسوب می‌شود (Radogna & Viskovic, 2018).

گردشگری کم شتاب راهی برای انجام گردشگری است که به دنبال کشف هویت سرزمین‌ها بر اساس غوطه ور شدن گردشگران در ارزش‌های فرهنگی و طبیعی آن‌هاست. این نوع گردشگری فقط به بازدید از یک مقصد اشاره نمی‌کند، بلکه به بررسی دانشی که یک مقصد ارائه می‌دهد، و میراث فرهنگی و طبیعی یک مکان نیز اشاره دارد که به بازدیدکنندگان اجازه می‌دهد ارتباط عاطفی هم با فضاهایی که بازدید می‌کنند و هم با جوامعی که در آنها زندگی می‌کنند، ایجاد کنند. گردشگری کم شتاب همچنین جایگزینی برای غیرشخصی بودن گردشگری انبوه است، زیرا امکان ارتباط عمیق تری بین بازدیدکنندگان و مکان‌ها و افراد را فراهم می‌کند (usté-Forné, Ginés-Ariza, & Noguer-Juncà, 2021).

گردشگری کم شتاب، با ماندگاری بیشتر گردشگران در یک مقصد، به آنان فرصتی برای تأمل و درنگ می‌دهد تا به درک درست‌تری از جامعه میزبان و سبک زندگی آن‌ها برسند. گردشگری کم شتاب نه تنها درصدد است تا برای گردشگران فرصت بیشتری برای درک تاریخ، فرهنگ، هنر و طبیعت مقصد ایجاد نماید، بلکه از رد پای کربنی آن‌ها نیز می‌کاهد. ردپای کربنی کمتر به معنای حفظ محیط زیست و فرصت بیشتر برای آموختن و درک فرهنگ میزبان است که احساس احترام و علاقه نسبت به جامعه میزبان را در گردشگران تقویت می‌نماید و در نهایت افزایش مدت زمان اقامت گردشگران در یک مقصد به معنای افزایش میزان هزینه کرد آنان و در نتیجه افزایش درآمد جامعه میزبان است. با توجه به اینکه بخش سنگر در استان گیلان یکی

از مهمترین مقصدهای مهم گردشگری بوده و در مسیر اصلی جاده قزوین به رشت قرار داشته و از سوی دیگر پراکندگی مناسبی در روستاها و جاذبه‌های طبیعی و انسانی دارا می‌باشد، می‌تواند برای توسعه گردشگری کم شتاب مورد هدف باشد. این نوع گردشگری می‌تواند در حداکثر نمودن پایداری در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی روستاها موثر واقع شود. چرا که ماندگاری بیشتر در گردشگرس کم شتاب به معنای افزایش اثرات می‌باشد. حال اگر برنامه ریزی صحیح انجام شود می‌توان در جهت حداکثر نمودن اثرات مثبت و حداقل نمودن اثرات منفی گردشگری کم شتاب گام برداشت. از این رو هدف پژوهش حاضر بررسی تمایل مردم محلی برای توسعه گردشگری کم شتاب می‌باشد. سوال اصلی نیز این است که مردم محلی روستاهای بخش سنگر به چه میزان برای توسعه گردشگری کم شتاب تمایل دارند.

مبانی نظری

گردشگری کم شتاب زمان را به کالایی فراوان و قابل عرضه تبدیل می‌کند (Gardner, 2009). در زمانی که گردشگران به دنبال «فضاهای کاهش سرعت» (Husemann & Eckhardt, 2019) در میان سرعت‌های زندگی هستند، گردشگری کم شتاب جایگزینی برای گردشگری انبوه است (Serdane, Maccarrone-Eaglen, & Sharifi, 2020). این نوع گردشگری به جستجوی تجربیات معتبری اشاره دارد که بر ایجاد یک دلبستگی فیزیکی و نمادین به مردم و مکان‌ها تمرکز دارد (Fusté-Forné et al., 2021; Sthapit et al, 2017). در گردشگری کم شتاب، گردشگر درگیر زندگی واقعی میزبان می‌شود و تجارب نزدیک به واقعیت را درک می‌نماید. این تجربه می‌تواند اثرات عمیقتری هم بر جامعه میزبان و هم گردشگر داشته باشد.

گردشگری کم شتاب شکلی از گردشگری است که از میراث ها، مناظر و سنت های محلی محافظت و ترویج می‌کند، زیرا هدف آن «ایجاد ارتباطات واقعی و معنادار با مردم، مکان‌ها، فرهنگ، غذا، میراث و محیط زیست» است (Caffyn, 2012).

گردشگری کم شتاب را می‌توان به طور کلی به عنوان شیوه‌های سفر کم کربن که منجر به اقامت طولانی تر، سفر آهسته تر، تجربه غنی تر، تاکید بر خود سفر و ارتباط عمیق تر با یک مکان می‌شود تعریف کرد (Barr, 2018; Conway & Timms, 2012; Dickinson, Lumsdon & Robbins, 2011; Dickinson, Robbins, & Lumsdon, 2010; Lumsdon & McGrath, 2011). مفهوم اصلی گردشگری کم شتاب در تمرکز بر کسب تجربه‌های عمیق و با کیفیت بجای تعدد تجربه و کمیت سفرها می‌باشد.

در این زمینه مطالعات در زمینه اثرات گردشگری در دهه ۱۹۶۰، به اثرات مثبت گردشگری و در دهه ۱۹۷۰ به اثرات منفی آن پرداخته اند و در دهه ۱۹۸۰ به رویکردی متعادل تر و نظام مند تر روی آورده اند (sharghi, heydari chianeh and rostaei, 2025). با توجه به اینکه گردشگری دارای اثرات منفی زیست محیطی است (Blancas et al., 2015)، بیشتر اثرات منفی گردشگری را می‌توان به رفتار نامناسب گردشگران مرتبط دانست، به این معنی که پایداری مقصد تا حد زیادی به نحوه رفتار گردشگران بستگی دارد (Juvan & Dolnicar, 2014). گردشگرانی که در جامعه میزبان قرار گرفتند و تجارب زندگی با آنها را دارند معمولا سعی می‌نمایند اثرات منفی کمتری برای میزبانان خود بخصوص در حوزه محیط زیستی داشته باشند. این مورد ناشی از درک عمیق و افزایش آگاهی گردشگران از محیط زیست قرارگیری در آن دارد. علاوه بر آن اشتراک تجربه زیسته جامعه میزبان با گردشگران سبب شکلگیری همدلی و وفاق بین آنها در رعایت چارچوب‌ها می‌شود.

ریشهٔ سفر کم شتاب را در جنبش غذای کم شتاب باید پیگیری کرد. این جنبش در سال ۱۹۸۶ در ایتالیا به وسیلهٔ کارلو پترینی برای مبارزه با فرهنگ غذای سریع و بهبود کیفیت غذا و هم تولید محلی آغاز شد. جنبش غذای کم شتاب، واکنشی به از بین رفتن غذاهای محلی، کاهش انگیزه میان مصرف کنندگان غذا و انتخاب غذا در پایداری جهانی بود. سفر کم شتاب بیش از اقدام بازاریابی بر اساس ماندن بلندمدت است. درک تمام سفر و اجزای مقصد نیز بسیار مهم است (Dikinson et al., 2011). معنای اصلی و مفهوم گردشگری کم شتاب حرکت از تمرکز کسب کمیت و حجم تجربه‌ها در تعطیلات به سمت کسب تجربه‌های کیفی است (Lackov & Rogovsk, 2014) که بر رویکرد آگاهانه و مسئولانه در سفر تاکید می‌نماید (Klarin et

al, 2023). اساسا یکی از مواردی که گردشگری روستایی را از سایر انواع گردشگری متمایز می‌نماید، توجه به مقوله اصالت است. درک اصالت در گردشگری کم شتاب امکانپذیری بیشتری دارد؛ چرا که توجه به اصالت نیز از ویژگی های گردشگری کم شتاب است. این ویژگی کمتر در گردشگری انبوه در سال‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است و در گردشگری کم شتاب تاکید مجدد بر آنها می‌شود.

گردشگری کم شتاب باید از ۱۰ مفهوم آهسته شامل ۱- فعالیت کم شتاب به معنای انجام فعالیتهای طولانی تر در هر نقطه گردشگری، ۲- تدارکات گردشگری کم شتاب، اشاره به سفرهای اوقات فراغت ایمن و سازگار با محیط زیست، ۳- غذای کم شتاب شامل پخت و پز ظریف با استفاده از مواد تازه، تمیز و بی خطر، ۴- اقامت گردشگری کم شتاب، ماندن شبهای بیشتر در یک منطقه گردشگری و انجام فعالیتهای تفریحی گردشگری مناسب، ۵- مکان/ شهر کم شتاب، اقامت در یک منطقه گردشگری یا یک شهر کوچک مسالمت آمیز و بدون آلودگی، ۶- پول گردشگری کم شتاب، یک تقسیم عادلانه از هزینه‌ها بین کارآفرین گردشگری و گردشگران، ۷- توسعه گردشگری کم شتاب، مستلزم توسعه در مقیاس کوچک و حامی فعالیت های گردشگری، ۸- اسکان گردشگری کم شتاب، در مورد اسکان آرامش بخش، تمیز و ایمن با مدیریت مطلوب محیط زیستی، ۹- زندگی کم شتاب، گذراندن زمان مسالمت آمیز در طبیعت و شیوه زندگی روستایی و ۱۰- مصرف انرژی، شامل فعالیت های گردشگری که موجب صرفه جویی در مصرف انرژی می‌شود، تشکیل شود (Calzati & de Salvo, 2017; Radogna & Viskovic, 2018; .Bastenegar, 2020; Serdane, Maccarrone-Eaglen, & Sharifi, 2020).

قلمروهای کم شتاب، نه مکانی لزوماً عقب مانده از جریان مدرنیته و نه مکانی بحرانی هستند، بلکه توسعه آن متمرکز بر چشم اندازهای خود است تا به یک کالای مشترک با مصرف عمومی تبدیل شود (Parkins & Craig, 2006; Bastenegar, 2020). بر این اساس، مناطق روستایی ممکن است دارای ویژگیهای خاصی به عنوان مقصد کم شتاب باشند، زیرا این مکان، از محیطهای طبیعی با حضور ساختارهای سنتی جامعه که منعکس شده در یک سبک زندگی خاص است که باعث می‌شود گردشگران را مجذوب خود کند و آنها را به مشارکت در آورند.

اصول موفقیت فعالیتهای گردشگری کم شتاب شامل موارد زیر است:

۱- ایداری: کلیه فعالیت‌های گردشگری باید سازگار با محیط زیست باشد و از حفظ فرهنگ محلی حمایت کند. علاوه بر این، باید حس مالکیت محلی، تقویت و در توسعه و مدیریت مداوم گردشگری کم شتاب گنجانیده شود.

۲- یادگیری محلی: فعالیت‌های گردشگری کم شتاب محلی باید شامل شیوه‌های زندگی محلی باشد. ارائه فعالیت‌های مربوط به گردشگری کم شتاب باید از منابعی که در دسترس محلی است بهره برداری کند.

۳- ارگانیک: غذاهای ارگانیک که به صورت محلی به دست می آیند، محصول سیستم اکولوژیک محلی هستند. اینها باید محصولات برجسته‌ای از منطقه گردشگری باشند که با محصولات مناطق دیگر متفاوت هستند.

۴- سلامتی: فرایند تقویت بهزیستی و شرایط برای وضعیت سلامتی به معنای فراهم کردن شرایطی است که در آن برای گردشگران می‌توان غذای مناسب، اسکان مناسب و محصولات باکیفیت در هر منطقه گردشگری، فراهم نمود.

۵- زمان: باید زمان بیشتری برای تور و کاوش در مناطق و جاذبه‌های محلی اختصاص یابد. داشتن وقت بیشتر برای گذراندن در جاذبه‌های گردشگری می‌تواند شانس آهسته گردشگران را برای یادگیری و درک بیشتر فرهنگ و تاریخ محلی و همچنین زیبایی های طبیعی منطقه گسترش دهد.

۶- فرصت: ساکنان محلی این شانس را دارند که کیفیت زندگی بهتری داشته باشند.

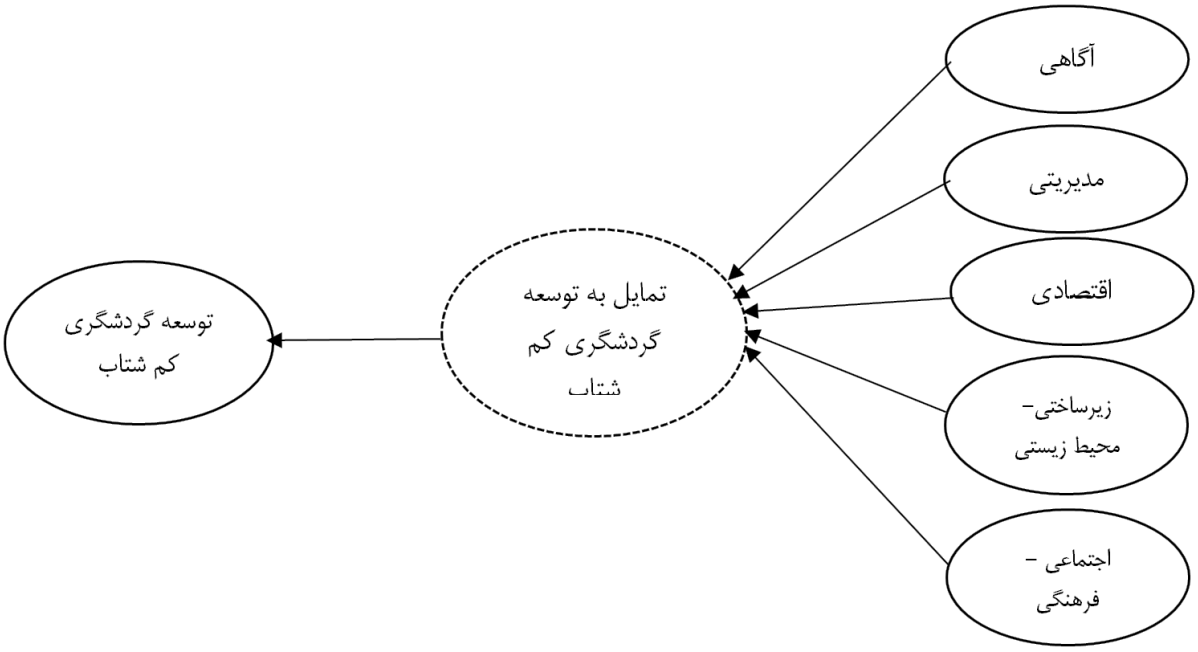
۷- درک: ساکنان و کلیه طرفهای ذیربط می‌توانند از فرصتهایی برای یادگیری و درک بیشتر اهمیت گردشگری کم شتاب استفاده کنند.

۸- مسئولیت‌پذیری: گردشگری کم شتاب باید اهمیت مسئولیت‌پذیری را نشان دهد. هنگام مسافرت، خود گردشگران باید هوشیار و آگاه باشند.

۹- حس: باید مفهوم ایجاد یک احساس خوب را تأیید کرد. هنگامی که گردشگران از جاذبه‌های گردشگری قدردانی می‌کنند، دوباره به همان جاذبه بر می‌گردند.

۱۰- رضایتمندی: باید هم برای گردشگران و هم برای ساکنان محلی، احساس رضایت ایجاد شود.

۱۱- تحرک یا پویایی: در یک بازار گردشگری کم شتاب، باید فعالیت های کم شتاب برای گردشگرانی که می خواهند در زندگی خود تأمل کنند، فراهم شود (Mohamad Noor et al., 2015; Calzati & de Salv, 2017; Radogna & Viskovic, 2018; Losada & Mota, 2019; Serdane, Maccarrone-Eaglen, & Sharifi, 2020; Chi & Han, .2021).

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق

پیشینه پژوهش

مطالعات داخلی

مطالعات در خصوص گردشگری کم شتاب چندان زیاد نیست. در ایران تعدادی از محققان به جنبه‌های مختلف این موضوع پرداخته اند. از این موارد می‌توان به مطالعه میرزا عابدینی، سلمانی و قدیری معصوم (۱۳۹۸) اشاره نمود که در مقاله‌ای با عنوان ارزیابی ژئومورفوسایتهای شهرستان خور و بیابانک و طبس به منظور گردشگری کم شتاب ضمن رتبه بندی مقصدهای مورد مطالعه، پیشنهادهایی از جمله تکمیل راه‌های ارتباطی، تهیه نقشه‌های راهنما، برگزاری دوره‌های آموزشی برای مردم و گردشگران را ارئه دادند. بسته نگار (۱۳۹۹) در مقاله خود با عنوان گردشگری کم شتاب در ساخت فلسفه آهستگی به تبیین چیستی گردشگری کم شتاب و چیستی فلسفه زندگی آهسته پرداخته است. کاظمی فرد، هاشمی و پرچکانی (۱۴۰۰) اشاره نمودند

که به نقش جامعه محلی در جذب گردشگران کم شتاب در منطقه ترکمن صحرا پرداخته اند و به این نتیجه رسیدند که فرهنگ جامعه محلی از نظر موسیقی، خوراک، پوشاک، آداب و رسوم و زبان تاثیر مستقیمی بر جذب گردشگران کم شتاب دارد. فرهادی یونکی، ربانی و خراسانی (۱۴۰۰) مقاله خود با عنوان پیشران‌های کلیدی گردشگری کم شتاب در مقصدهای روستایی (موردمطالعه: روستای جواهرده – استان مازندران) به ۴۹ پیشران کلیدی در سه دسته محصول گردشگری کم شتاب، فرایند گردشگری کم شتاب و برنامه گردشگری کم شتاب اشاره نمودند. پورنگ و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیق خود با عنوان بررسی عوامل موثر بر توسعه گردشگری آرام در میان گردشگران شهری بر پایه نظریه رفتاری هدف محور مطالعه موردی: شهر مشهد به این نتیجه رسیدند که متغییرهایی مانند نگرش، هنجارهای ذهنی، کنترل رفتار ادارک شده، احساسات مثبت و احساسات منفی بر تمایل گردشگران تاثیر مثبت دارند. صفایی پور، باقرپور و زینتی فخرآباد (۱۴۰۱) در مقاله خود با عنوان تحلیلی بر وضعیت شاخصهای شکل گیری شهر و گردشگری آرام (مطالعهٔ موردی: شهر یاسوج) به این نتیجه رسیدند که که شاخص آگاهی و اطلاع رسانی، حمایت از تولیدات داخلی، مهمان نوازی و کیفیت شهری بیشترین اثرگذاری در شهر آرام و گردشگری آرام و اثرپذیری از آن را دارند. حجاریان (۱۴۰۲) در مقاله‌ای با عنوان سنجش و تحلیل برندسازی گردشگری در مقاصد هدف گردشگری مناطق روستایی استان اصفهان با تأکید بر گردشگری کم شتاب تاکید نمود که وضعیت برندسازی مقاصد گردشگری در سطح رضایت بخشی نیست. مهدنژاد و پرهیز (۱۴۰۳) در مقاله‌ای با عنوان الزمات و مولفه‌های تحقق پذیری روند نوظهور گردشگری آرام به عنوان بدیل پایدار گردشگری به هفت کد انتخابی شامل الزمات، مولفه‌های کلیدی، ابعاد، عوامل تسهیل بخش، فعالیت های پشتیبان، عوامل مداخله کننده و پیامدهای خرد و کلان رسیدند. حجاریان (۱۴۰۳) در مقاله‌ای با عنوان سنجش و تحلیل برندسازی گردشگری در مقاصد هدف گردشگری مناطق روستایی استان اصفهان با تأکید بر گردشگری کم شتاب به این نتیجه رسید که وضعیت برندسازی مقاصد گردشگری در سطح محصول گردشگری کم شتاب، فرایند گردشگری کم شتاب و برنامه گردشگری کم شتاب مناسب نمی‌باشد.

مطالعات خارجی

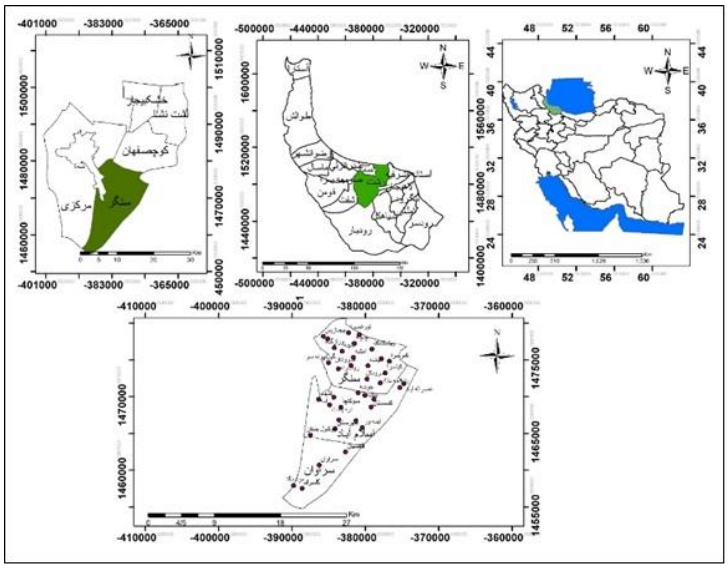
آو آسف و بالگلو[۱](۲۰۱۶) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که گردشگری کم شتاب بسیار قوی تر از حالت سفر سریع به گردشگری پایدار کمک می‌کند. سهم حالت سفر سریع در دستیابی به هدف گردشگری پایدار تا حدودی منفی بود. مانتیو، کلاوس و لونگ[۲](۲۰۲۲)، در مقاله‌ای به مفهوم‌سازی و تفسیر گردشگری کم شتاب با تاکید بر نظرات وبلاگ نویسان سفر پرداختند. کلارین[۳]و همکاران (۲۰۲۳) تاکید می‌نمایند که گردشگری کم شتاب شیوه‌ای از گردشگری مسئولانه است که بر محور تجربه عمیق گردشگران به شیوه پایدار تاکید می‌نماید. فوست فرون[۴](۲۰۲۴) در مطالعه خود بر محرک های گردشگری کم شتاب، انگیزه‌ها، تعاملات گردشگران و جاذبه‌ها، جدید بودن جاذبه‌ها و غیره تاکید نمود. هدف این مطالعه کاهش ابهام درباره مفهوم گردشگری کم‌شتاب و یافتن شکاف‌های بین نظریه و عمل در این نوع گردشگری بوده است. فریاس جمیلنا[۵]و همکاران (۲۰۲۵) در مطالعه‌ای بر اهمیت گردشگری کم شتاب در پایداری مقصدهای گردشگری اسپانیا تاکید نمودند. در این زمینه گردشگری کم شتاب می‌تواند بر رفتارهای زیست محیطی گردشگران تاثیر مثبت می‌گذارد.

محدوده مورد مطالعه

سنگر یکی از بخش‌های شهرستان رشت استان گیلان در شمال ایران است. بخش سنگر در ۱۵ کیلومتری جنوب شرقی رشت واقع شده‌است. بخش سنگر شامل سه دهستان اصلی به نام‌های اسلام‌آباد، سراوان، و سنگر است. برخی از روستاهای معروف

۱. Oh, Assaf & Baloglu
۲. Manthiou, Klaus & Luong
۳. Klarin
۴. Fusté-Forné
۵. Frías-Jamilena

این بخش عبارتند از چنچه، گیلاوندان، کیساوندان، و تورانسرا می‌باشد. بخش سنگر در ارتفاع حدود ۵ متر از سطح دریا واقع شده و یکی از شاخه‌های دلتای سفیدرود از کنار آن می‌گذرد. بخش سنگر با داشتن محیط جغرفیایی مناسب، پراکندگی متعادلی در مکانگزینی روستاها را دارا می‌باشد که این موضع سبب شده است گردشگری در فواصل نسبتا کوتاهی (کمتر از ۳ کیلومتر) به روستای جدید برسند. علاوه بر این داشتن جاذبه‌های فراوان طبیعی و فرهنگی همانند رودخانه سپید رود، جنگل سراوان، کاروان سرای شاه عباسی، بازارهای محلی، بقاع امامزادگان مانند بقعه امامزاده هاشم، تونل های نظامی تاریخی گلسرک، سد سنگر و بسیاری از جاذبه‌های دیگر که بشکل مناسبی در محدوده بخش پراکنده شده اند، می‌تواند ظرفیت بالای برای گردشگری کم شتاب ایجاد نماید. علاوه بر آن، قرار گرفتن در محدوده جاده اصلی قزوین به رشت و برخورداری از زیرساخت های مناسب نیز سبب افزایش توانمندیهای روستاهایاین بخش در حوزه گردشگری کم شتاب شده است.

شکل ۲. نقشه بخش سنگر، اسامی دهستان و روستاها در استان گیلان

روش پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ هدف، از نوع تحقیقات کاربردی و به لحاظ روش از نوع توصیفی – تحلیلی است. روش گردآوری داده‌ها و اطلاعات در تحقیق حاضر، روش کتابخانه‌ای و میدانی است که از با استفاده از ابزارهای مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه استفاده شده است. برای شناسایی میزان تمایل جامعه‌محلی و گردشگران به توسعه گردشگری کم شتاب، از روش‌های میدانی با استفاده از ابزار پرسشنامه و روش کمی استفاده شد. پرسشنامه مذکور، توسط جامعه‌محلی و گردشگران که تعداد آنان از روش کوکران بدست آمد، تکمیل شد. در نهایت با استفاده از آزمون‌های آماری و نرم‌افزار SPSS به تجزیه و تحلیل تمایل جامعه‌محلی و گردشگران پرداخته شد. جامعه آماری در پژوهش حاضر، متشکل از جامعه محلی و مدیران محلی منطقه مورد مطالعه است. حجم نمونه با استفاده از روش کوکران به دست می‌آید. براساس سرشماری سال ۱۳۹۵، جمعیت بخش سنگر ۵۷۴۶۵ نفر است. با استفاده از روش کوکران و با خطای ۰/۰۵ درصد، حجم نمونه برابر با ۳۸۴ نفر محاسبه می‌شود. از این تعداد ۳۴۵ نفر از افراد عادی جامعه محلی به نسبت جمعیت در ۴۰ روستای بخش سنگر در تکمیل پرسشنامه مشارکت داشتند و ۳۹ دهیار (یک روستا دهیار ندارد) نیز در مجموع نمونه‌ها محاسبه شدند.

جدول ۱. شاخص های تحقیق

شاخص	گویه
آگاهی	آشنایی با مفهوم گردشگری کم شتاب و ویژگی‌های آن، آشنایی تفاوت‌های گردشگری کم شتاب با گردشگری انبوه، آگاهی از مزایای گردشگری کم شتاب برای جامعه محلی، آشنایی با رویکردهای خاص گردشگری کم شتاب مانند تداوم و مسئولیت‌پذیری، آگاهی از نقش گردشگران در گردشگری کم شتاب، آگاهی از اینکه گردشگری کم شتاب به حفظ محیط زیست و توسعه پایدار کمک می‌کند، آگاهی از اینکه گردشگری کم شتاب به تقویت روابط اجتماعی و کمک به پروژه‌های توسعه محلی منجر می‌شود.
مدیریتی	وضعیت موجود تبلیغات در توسعه گردشگری کم شتاب روستاهای بخش سنگر، وضعیت وجود متخصص در حوزه گردشگری در توسعه گردشگری کم شتاب روستاهای بخش سنگر، وضعیت موجود اطلاعات مسئولین از گردشگری کم شتاب در توسعه گردشگری کم شتاب روستاهای بخش سنگر، وضعیت موجود هماهنگی بین مسئولین مربوطه در توسعه گردشگری کم شتاب، وضعیت موجود بانک اطلاعاتی از امکانات و جاذبه‌ها و فعالین حوزه گردشگری در توسعه گردشگری کم شتاب روستاهای بخش سنگر، وضعیت موجود شناخته بودن جاذبه‌های گردشگری روستاهای بخش سنگر، وضعیت موجود برندسازی گردشگری در بخش سنگر، وضعیت موجود طراحی مسیرهای گردشگری، وضعیت موجود بازارچه‌ها محلی روستاهای بخش سنگر، وضعیت موجود جشنواره‌های موسیقی، هنری و تولید محصولات محلی روستاهای بخش سنگر.
اقتصادی	کمک گردشگری کم شتاب به افزایش درآمد و مشاغل محلی روستاهای بخش سنگر؛ کمک گردشگری کم شتاب به رونق کسب‌وکارهای محلی روستاهای بخش سنگر، افزایش هزینه‌های زندگی و قیمت کالاها برای ساکنان محلی، تغییر نوع مشاغل در بازار کار محلی، افزایش حضور زنان در بخش گردشگری روستا، سرمایه گذاری در بخش گردشگری کم شتاب.
زیرساختی – محیط زیستی	جاذبه‌های مسیر روستاهای بخش سنگر، جاذبه‌های گردشگری روستاهای بخش سنگر، هجوم حشرات موذی در روستاهای بخش سنگر، محل دفن زباله سراوان، بوی نامطبوع محل دفن زباله سراوان، آسیب به منابع طبیعی و محیط زیست، کیفیت و در دسترس بودن حمل و نقل عمومی، تعداد و کیفیت امکانات اقامتی، دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی، امکانات تفریحی و فرهنگی، کیفیت و وضعیت راه‌ها و زیرساخت‌های جاده‌ای، در دسترس بودن اینترنت و امکانات فناوری اطلاعات، سیستم‌های اطلاعاتی و راهنمایی برای گردشگران، وضعیت امنیت برای توسعه گردشگری کم شتاب، افزایش ترافیک، تنوع و کیفیت رستوران‌ها
اجتماعی – فرهنگی	ترویج و شناخت بهتر هنرهای محلی، رفتار جامعه محلی، علاقه و تمایل به یادگیری درباره فرهنگ و تاریخ محلی، حمایت و گسترش مراسم و جشنواره‌های فرهنگی محلی، تقویت ارتباطات فرهنگی بین گردشگران و ساکنان محلی، تمایل من به شرکت در برنامه‌های توسعه‌ای جامعه محلی، نگه‌داری از آداب و سنن محلی، تعهد به توسعه پایدار و حفاظت از منابع محلی، حس تعلق و اعتبار بیشتر در میان مردم محلی

منبع: (کاظمی فرد، هاشمی و پرچکانی، ۱۴۰۰؛ فرهادی یونکی، ربانی و خراسانی، ۱۴۰۰؛ پورنگ و همکاران، ۱۴۰۱؛ حجاریان، ۱۴۰۲؛ عابدینی، سلمانی و قدیری معصوم، ۱۳۹۸؛ صفایی پور، باقرپور و زینتی فخرآباد، ۱۴۰۱؛ مهدنژاد و پرهیز، ۱۴۰۳؛ فریاس جمیلنا و همکاران، ۲۰۲۵؛ فوست فرون، ۲۰۲۴؛ کلارین و همکاران، ۲۰۲۳؛ آو آسف و بالگلو، ۲۰۱۶)

جدول ۲. میزان پایایی متغیرهای پژوهش

شاخص	آلفای کرونباخ
آگاهی	۰/۹۳۶
مدیریتی	۰/۹
اقتصادی	۰/۸۴۴
زیرساختی–محیط زیستی	۰/۹۳۴
اجتماعی– فرهنگی	۰/۹۰۸

نتایج

یافته‌های توصیفی

طبق یافته‌های پژوهش ۵۸ درصد پاسخگویان را مردان و ۴۲ درصد را زنان تشکیل می‌دهند. از این میان ۱۴ درصد پاسخگویان در رده سنی ۱۵ تا ۲۵ سال ۲۴ درصد در رده سنی ۲۶ تا ۳۵ سال، ۲۵ درصد در رده سنی ۳۶ تا ۴۵ سال، ۱۹ درصد در رده سنی ۴۶ تا ۵۵ سال و ۱۸ درصد بیشتر از ۵۵ سال قرار گرفته‌اند. در زمینه وضعیت شغلی ۷۷ درصد پاسخگویان گزینه سایر و مشاغل

آزاد و مابقی در رده شغلی بازنشسته، خانه‌دار، دانشجو، کارمند، کشاورز و گردشگری راتشکیل می‌دهند. در وضعیت تحصیلی بیشترین و کم‌ترین پاسخگویان دیپلم (۴۹ درصد) و فوق لیسانس (۵/ ۰درصد) هستند.

بررسی وضعیت نرمال بودن داده‌ها

به منظور بررسی وضعیت نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف ـ اسمیرنوف استفاده گردید. با توجه به نتایج، از آنجا که سطح معناداری آزمون کولموگروف ـ اسمیرنوف برای متغیرهای پژوهش و ابعاد آنها کوچکتر از پنج صدم (P<۰/۰۵) به دست آمد، بنابراین داده‌های پژوهش نرمال نیستند و در ادامه باید از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده گردد.

جدول ۳. نتایج آزمون کولموگروف ـ اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن داده‌های پژوهش

متغیرها	سطح معناداری آزمون	وضعیت
اگاهی	۰/۰۰۰	غیرنرمال
مدیریتی	۰/۰۰۰	غیرنرمال
اقتصادی	۰/۰۰۰	غیرنرمال
زیرساختی-محیط زیستی	۰/۰۰۰	غیرنرمال
اجتماعی	۰/۰۰۰	غیرنرمال

آزمون بررسی وضعیت تمایل جامعه محلی

به منظور بررسی وضعیت تمایل جامعه محلی با توجه به نتایج، سطح معناداری آزمون کای اسکوئر برای این عوامل کمتر از پنج صدم (P<۰/۰۵) به دست آمد و بدین معنی است که این عوامل در سطح اطمینان ۹۵ درصد، دارای وضعیت بیش از حد متوسط می‌باشد. نتایج این آزمون در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ٤. نتایج آزمون کای اسکوئر یک بعدی (تک متغیره نیکوئی برازش) وضعیت تمایل جامعه محلی

عوامل	آماره کای دو	درجه آزادی	سطح معناداری	وضعیت
اگاهی	۱۹۷/۲۰۳	۵	۰/۰۰۰	بیش از حد متوسط
مدیریتی	۷۷۱/۸۳۳	۵	۰/۰۰۰	بیش از حد متوسط
اقتصادی	۴۶۲/۵۶۳	۶	۰/۰۰۰	بیش از حد متوسط
زیرساختی-محیط زیستی	۳۷۹/۲۶۰	۶	۰/۰۰۰	بیش از حد متوسط
اجتماعی	۲۹۵/۰۰۰	۹	۰/۰۰۰	بیش از حد متوسط

آزمون دوجمله‌ای شاخص‌ها

آزمون دوجمله‌ای یکی از آزمون‌های ناپارامتریک است که در آن بر مبنای یک مشخصه به بررسی وجود یا عدم وجود یک متغییر در جامعه پرداخته می‌شود. نسبت آزمون دوجمله‌ای ۲ به ۲ است؛ یعنی ۵۰ درصد برای انتخاب گزینه‌هایی با نمره بیشتر از ۳ و ۵۰ درصد برای انتخاب گزینه‌های کمتر مساوی ۳ انتخاب می‌شود. در ادامه نتایج آزمون دوجمله‌ای شاخص‌های پژوهش شرح و تفسیر می‌گردد.

جدول ۵. آزمون دوجمله‌ای برای شاخص‌های پژوهش

متغیر		طبقه	فراوانی	درصد	فراوانی مورد انتظار	سطح معناداری
اگاهی	گروه اول	۳ <	۲۹۰	۰/۷۶	۰/۵۰	۰/۰۰۰
	گروه دوم	۳>	۹۴	۰/۲۴		
	جمع		۳۸۴	۱/۰۰		
مدیریتی	گروه اول	۳ <	۲۲۴	۰/۵۸	۰/۵۰	۰/۰۰۰

	گروه دوم	۳>	۱۶۰	۰/۴۲		
	جمع		۳۸۴	۱/۰۰		
اقتصادی	گروه اول	۳ <	۱۹۱	۰/۵۰	۰/۵۰	۰/۰۰۰
	گروه دوم	۳>	۱۹۳	۰/۵۰		
	جمع		۳۸۴	۱/۰۰		
زیرساختی-محیط زیستی	گروه اول	۳ <	۲۵۹	۰/۶۷	۰/۵۰	۰/۰۰۰
	گروه دوم	۳>	۱۲۵	۰/۳۳		
	جمع		۳۸۴	۱/۰۰		
اجتماعی	گروه اول	۳ <	۱۹۸	۰/۵۲	۰/۵۰	۰/۰۰۰
	گروه دوم	۳>	۱۸۶	۰/۴۸		
	جمع		۳۸۴	۱/۰۰		

آگاهی: تشخیص تفاوت‌های بین گردشگری کم شتاب و گردشگری انبوه مهم است. در حالی که گردشگری انبوه می‌تواند به شلوغی و فشار بر منابع محیطی منجر شود، گردشگری کم شتاب بر گسترش تجربیات واقعی و معنادار تأکید دارد که به نفع جامعه محلی و بازدیدکنندگان خواهد بود.

در نتایج بدست آمده، مشخص شد که ۲۹۰ نفر (۷۶,۷٪) نمره‌ای بیشتر از ۳ دارند و تنها ۹۴ نفر (۲۴,۴٪) نمره‌ای کمتر یا مساوی ۳ دارند. این نتایج به وضوح نشان‌دهنده این است که اکثریت پاسخ‌دهندگان دارای سطح بالایی از آگاهی هستند. این وضعیت مثبت می‌تواند نشانگر وجود آموزش و اطلاع‌رسانی مؤثر در جامعه باشد. بالاتر بودن درصد گروه اول نسبت به گروه دوم همچنین می‌تواند به معنای انگیزه و تمایل افراد به یادگیری و افزایش آگاهی درباره مسائل اجتماعی، اقتصادی و محیطزیستی باشد. در این زمینه برگزاری جشنواره‌ها و رویدادهای فرهنگی می‌تواند به ارتقاء هویت محلی و جذب گردشگران کمک کند. این جشنواره‌ها به ساکنان این امکان را می‌دهد که استعدادهای خود را به نمایش بگذارند و در عین حال موجب افزایش آگاهی گردشگران از فرهنگ و محصولات محلی می‌شود. جشنواره‌ها می‌توانند به عنوان یک پل ارتباطی میان ساکنان و گردشگران عمل کنند و در نهایت به تقویت اقتصاد محلی منجر شوند.

مدیریتی: در شاخص مدیریتی، ۲۲۴ نفر (۵۸,۳٪) نمره‌ای بیشتر از ۳ دارند و ۱۶۰ نفر (۴۱,۷٪) نمره‌ای کمتر یا مساوی ۳. نتایج این شاخص نشان می‌دهد که ظرفیت مدیریتی در جامعه نیز نسبتاً بالا است، اما همچنان ۴۱,۷٪ افراد نتایج ضعیف‌تری را کسب کرده‌اند. این مسئله می‌تواند به نیاز به بهبود مهارت‌های مدیریتی و توسعه آموزش‌های مدیریتی در جمعیت مربوطه اشاره کند. مهم است که ابعاد مختلف مدیریتی بیشتر تحلیل و بررسی شوند تا نقاط ضعف شناسایی شوند و بهبود یابند. در این زمینه وضعیت موجود هماهنگی بین مسئولین مربوطه: هماهنگی مؤثر بین نهادهای مختلف مسئول در توسعه گردشگری می‌تواند تأثیر زیادی بر موفقیت این صنعت در روستاهای بخش سنگر داشته باشد. ایجاد شبکه‌های همکاری و مکانیسم‌های ارتباطی می‌تواند به دستیابی به اهداف مشترک کمک کند و مسائلی همچون بروز ناهماهنگی و ضعف در تخصیص منابع را حل کند.

اقتصادی: وجود درآمدهای پایدار و مشاغل متنوع از جمله عواملی است که به بهبود شرایط اقتصادی و کاهش فقر در روستاها کمک می‌کند. افزایش مشاغل محلی، به ویژه در زمینه کشاورزی، صنایع دستی و گردشگری، می‌تواند به ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و بهبود سطح معیشت ساکنان منجر شود. همچنین، در نظر گرفتن برنامه‌های آموزشی و کارآفرینی می‌تواند جوانان را تشویق به ایجاد کسب‌وکارهای کوچک کند و به ثبات اقتصادی بیشتر در جامعه کمک نماید. در این شاخص، ۱۹۱ نفر (۵۰٪) نمره‌ای بیشتر از ۳ دارند و ۱۹۳ نفر (۵۰٪) نمره‌ای کمتر یا مساوی ۳. این وضعیت نشان دهنده این است که

جامعه مورد بررسی در زمینه وضعیت اقتصادی در یک حالت ناپایدار قرار دارد. در واقع، ۵۰٪ از افراد نمرات بالاتری کسب کرده‌اند، که به معنای وجود نقاط قوتی در اقتصاد است، اما در عین حال، ۵۰٪ دیگر نیز نمرات ضعیفی دارند که نشان‌دهنده وجود چالش‌هایی در این زمینه است. اقداماتی نظیر ایجاد فرصت‌های شغلی و تقویت فعالیت‌های اقتصادی می‌تواند به بهبود وضعیت اقتصادی کمک کند. در این زمینه بازارچه‌های محلی نقشی کلیدی در توسعه اقتصادی روستاها دارند. این بازارچه‌ها به ساکنان این امکان را می‌دهند که محصولات خود را به فروش برسانند و در عین حال گردشگران نیز می‌توانند از تولیدات محلی خریداری کنند. وجود یک بازارچه فعال می‌تواند به ایجاد ارتباطات اجتماعی، بهبود سطح معیشت و افزایش درآمد ساکنان کمک کند. حمایت‌های دولتی و برنامه‌های تسهیل‌گر می‌توانند نقش مؤثری در بهبود وضعیت این بازارچه‌ها ایفا کنند.

زیرساختی–محیط زیستی: در این شاخص، ۲۵۹ نفر (۶۷٫۵٪) نمره‌ای بیشتر از ۳ دارند و ۱۲۵ نفر (۳۲٫۵٪) نمره‌ای کمتر یا مساوی ۳. این نشان‌دهنده وضعیت نسبتاً مثبت در زمینه زیرساخت‌ها و نگرش‌های محیط‌زیستی است. این می‌تواند به معنای سرمایه‌گذاری‌های خوب در زمینه توسعه زیرساخت‌ها و توجه به مسائل محیط‌زیستی باشد. در عصر حاضر، توجه به حفظ محیط زیست و استفاده پایدار از منابع طبیعی برای آینده ضروری است. بالاتر بودن درصد گروه اول همچنین تأکید بر این دارد که جامعه در راستای توسعه پایدار گام‌هایی مثبت برمی‌دارد. وضعیت موجود طراحی مسیرهای گردشگری: طراحی مسیرهای گردشگری مؤثر و جذاب یکی از عوامل کلیدی در جذب گردشگران و بهبود تجربه سفر آنها است. مسیرهای خوب طراحی شده می‌توانند جاذبه‌های تاریخی، طبیعی و فرهنگی را به طور کامل نمایش دهند.

اجتماعی: آخرین شاخص بررسی شده، بعد اجتماعی است. در این مورد، ۱۹۸ نفر (۵۱٫۶٪) نمره‌ای بیشتر از ۳ دارند و ۱۸۶ نفر (۴۸٫۴٪) نمره‌ای کمتر یا مساوی ۳. این مقادیر نشان می‌دهد که وضعیت اجتماعی پاسخ‌دهندگان در حال حاضر به تعادل نزدیک است و چالش‌هایی در این زمینه وجود دارد. این وضعیت حاکی از آن است که هرچند برخی مسائل اجتماعی به خوبی مدیریت شده‌اند، اما همچنان نیاز به بهبود و توجه بیشتر وجود دارد.

نتایج تحلیل‌های فوق نشان می‌دهد که جامعه مورد بررسی دارای نقاط قوت و ضعف مختلفی است. به طور کلی، اکثریت افراد در حوزه‌های آگاهی، زیرساخت‌های محیطی و مدیریتی نمرات بیشتری کسب کرده‌اند، اما در موارد اقتصادی و اجتماعی نیاز به توجه بیشتری وجود دارد.

آزمون رتبه‌بندی متغیرهای پژوهش

به منظور رتبه‌بندی متغیرهای پژوهش از آزمون فریدمن استفاده می‌گردد. همچنین از لحاظ رتبه‌بندی متغیرهای مذکور متغیر اجتماعی دارای میانگین رتبه نخست است. پس از آن متغیر اقتصادی در رتبه دوم، زیرساختی–محیط زیستی در رتبه سوم، متغیر مدیریتی در رتبه چهارم و آگاهی در رتبه پنجم قرار دارد. در جدول ۶ نتایج آزمون فریدمن برای مقایسه رتبه‌بندی متغیرهای پژوهش نشان داده شده است.

جدول ٦. نتایج آزمون فریدمن برای مقایسه رتبه‌بندی متغیرهای پژوهش

متغیرها	میانگین رتبه	تعداد	آماره کای دو	درجه آزادی	سطح معناداری
اجتماعی	۳/۵۳	۳۸۴	۱۸۲/۸۶۷	۴	۰/۰۰۱
اقتصادی	۳/۲۹				
زیرساختی–محیط زیستی	۳/۱۱				
مدیریتی	۲/۹۰				
آگاهی	۲/۱۸				

آزمون بررسی تفاوت پاسخگویی در سطوح جایگاه پاسخگویان

با توجه به نتایج، سطح معناداری آزمون من ویتنی برای عوامل آگاهی، مدیریتی، اقتصادی، زیرساختی–محیط زیستی، اجتماعی که کمتر از پنج صدم (P<۰/۰۵) به دست آمد که نشان می‌دهد تفاوت میزان عوامل مذکور در سطوح موقعیت و جایگاه افراد معنادار می‌باشد. از لحاظ میانگین رتبه گروه‌ها برای عوامل آگاهی، مدیریتی، اقتصادی، زیرساختی–محیط زیستی، اجتماعی، گروه اول (دهیاران) نسبت به گروه دوم (جامعه محلی) دارای میانگین رتبه بالاتری می‌باشند. در جدول زیر نتایج آزمون من ویتنی جهت بررسی تفاوت موقعیت پاسخگویان آورده شده است.

جدول ۷. نتایج آزمون من ویتنی جهت بررسی تفاوت میزان پاسخ گویان براساس دو گروه جامعه محلی و دهیاران

عوامل	رتبه‌ها				آماره‌های آزمون		
	جایگاه	تعداد	میانگین رتبه	مجموع رتبه‌ها	آماره یو من ویتنی	آماره Z	سطح معناداری
آگاهی	دهیاران	۳۹	۲۲۲/۰۸	۳۵۸۳۵/۰۰	۹۲۷۰/۰۰۰	-۶/۵۳۷	۰/۰۰۰
	جامعه محلی	۳۴۵	۱۵۵/۸۰	۲۸۴۲۶/۰۰			
مدیریتی	دهیاران	۳۹	۱۸۸/۳۹	۴۰۱۴۶/۵۰	۱۳۵۸۱/۵۰۰	-۱/۲۷۱	۰/۰۰۱
	جامعه محلی	۳۴۵	۱۷۴/۵۵	۲۴۱۱۴/۵۰			
اقتصادی	دهیاران	۳۹	۲۱۲/۴۶	۳۷۰۶۶/۵۰	۱۰۵۰۱/۵۰۰	-۴/۵۵۹	۰/۰۰۲
	جامعه محلی	۳۴۵	۱۶۱/۱۶	۲۷۱۹۴/۵۰			
زیرساختی–محیط زیستی	دهیاران	۳۹	۱۸۸/۳۱	۴۰۱۵۷/۰۰	۱۳۵۹۲/۰۰۰	-۱/۲۱۷	۰/۰۰۰
	جامعه محلی	۳۴۵	۱۷۴/۶۰	۲۴۱۰۴/۰۰			
اجتماعی	دهیاران	۳۹	۱۸۹/۰۸	۴۰۰۵۹/۰۰	۱۳۴۹۴/۰۰۰	-۱/۳۲۲	۰/۰۰۰
	جامعه محلی	۳۴۵	۱۷۴/۱۷	۲۴۲۰۲/۰۰			

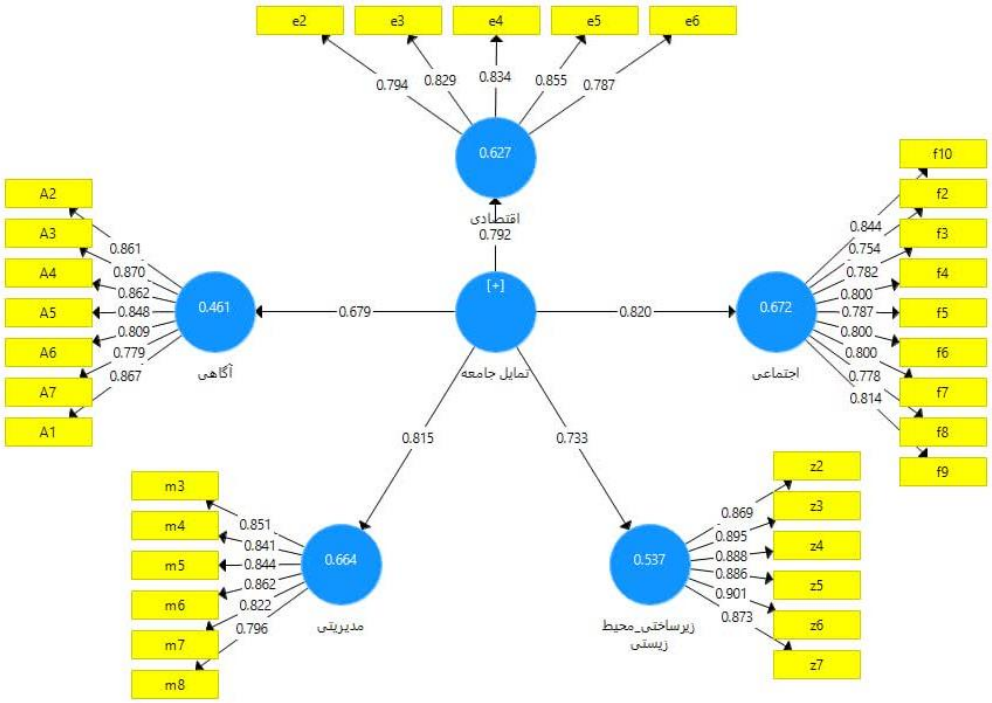
منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۳

دهیاران، به عنوان نمایندگان محلی حکومت و مدیران اجرایی در روستاها، نقش بنیادی و پررنگی در توسعه جامعه محلی دارند. بررسی نتایج نشان می‌دهد که دهیاران در زمینه‌های مختلف، از جمله آگاهی، مدیریت، و اقتصاد، برتری معناداری به نسبت جامعه محلی دارند. این نکته به تنهایی اهمیت نقش دهیاران را در فرایند توسعه و بهبود کیفیت زندگی در روستاها نشان می‌دهد. یکی از مهم‌ترین وظایف دهیاران، ارتقای سطح آگاهی در جامعه محلی است. نتایج آزمون نشان می‌دهد که دهیاران در زمینه اطلاعات و آگاهی نسبت به نیازها و چالش‌های جامعه محلی، نمرات بالاتری دارند. این آگاهی نه تنها به تصمیم‌گیری‌های بهتر کمک می‌کند، بلکه مردم را نیز در فرآیندهای توسعه و برنامه‌ریزی مشارکت می‌دهد. با افزایش آگاهی جامعه، امکان آگاهی از حقوق و نیازها و نیز مشارکت در امور مختلف افزایش می‌یابد. همچنین دهیاران با توجه به موقعیت خود، مهارت‌های مدیریتی بالاتری دارند که به بهبود شرایط مدیریتی در روستاها منجر می‌شود. نتایج آزمون نشان می‌دهد که دهیاران از نظر مدیریتی نیز برتری دارند. این برتری به آن‌ها این امکان را می‌دهد که به خوبی منابع را مدیریت کرده و به حل مشکلات محلی بپردازند. توانایی آنان در برنامه‌ریزی، سازماندهی و هدایت جوامع محلی می‌تواند به بهبود شرایط زندگی و زیرساخت‌های روستاها کمک کند. در حوزه اقتصادی نیز دهیاران نقش کلیدی در توسعه فعالیت‌های اقتصادی و زیرساخت‌های لازم را ایفا می‌کنند. توانایی آنان در شناسایی فرصت‌های اقتصادی، جذب سرمایه‌گذاری و اجرای پروژه‌های اقتصادی می‌تواند به افزایش سطح درآمد و کیفیت زندگی در جامعه محلی کمک کند. نتایج نشان می‌دهند که میانگین رتبه دهیاران در این حوزه بالاتر است که نشانه‌ای از توانمندی‌های بیشتر آنان در پرداختن به نیازهای اقتصادی محلی است. از سوی دیگر توسعه پایدار و مدیریت محیط زیست از جمله وظایف مهم دهیاران به شمار می‌آید. دهیاران به دلیل دانش و تجربیات خود، قادرند به بهبود زیرساخت‌ها و سامان‌دهی به مسائل محیط زیستی پرداخته و به حفظ منابع طبیعی کمک کنند. این امر به ایجاد یک بستر سالم برای توسعه پایدار و رفاه اجتماعی منجر می‌شود. از طرفی، دهیاران به عنوان حلقه ارتباطی بین مردم و دولت می‌توانند در انتقال نیازهای محیطی و زیرساختی نقش موثری داشته باشند. همچنین نقش اجتماعی دهیاران در تسهیل ارتباطات و انسجام اجتماعی میان اعضای

جامعه محلی نیز قابل توجه است. آن‌ها با برگزاری جلسات و جمع‌آوری نظرات مردم، به ایجاد حس تعلق و تعامل در جامعه کمک می‌کنند. این نقش به تقویت همبستگی اجتماعی و پیشبرد پروژه‌های اجتماعی کمک می‌کند و در نتیجه منجر به افزایش مشارکت مردمی در فعالیت‌های محلی می‌شود. به‌طور کلی، نتایج آزمون من ویتنی نشان‌دهنده توانمندی‌های بالای دهیاران در مواجهه با چالش‌های مختلف جامعه محلی هستند. برتری آن‌ها در عوامل آگاهی، مدیریتی، اقتصادی، زیرساختی–محیط زیستی و اجتماعی، نشان‌دهنده نیاز به تقویت و حمایت از این نقش‌ها به منظور بهبود شرایط زندگی و توسعه پایدار در جوامع محلی است. از این رو، سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان باید با توجه به این نتایج، حمایت‌های لازم را برای توانمندسازی دهیاران فراهم آورند تا بتوانند تاثیرات مثبت‌تری بر جامعه محلی داشته باشند.

میزان تأثیرگذاری

میزان تأثیر شاخص‌های تمایل مردم محلی در جهت توسعه گردشگری کم شتاب را نشان می‌دهد که اغلب این شاخص‌ها دارای تأثیرات بالا و مثبت می‌باشند. همچنین به‌صورت کلی شاخص‌های تمایل مردم محلی دارای تأثیری به میزان ۰/۷۶۴ گزارش شده است. این عدد در بازه ۰/۸–۰/۶ قرار می‌گیرد؛ بنابراین این ضریب نشان‌دهنده همبستگی قوی می‌باشد. به عبارتی توجه بیشتر به شاخص‌های تمایل جامعه محلی موجب توسعه گردشگری کم شتاب خواهد شد.

شکل ۳. میزان تأثیرگذاری شاخص‌ها

با بررسی ضریب تأثیرگذاری پنج شاخص تمایل جامعه محلی و تأثیرگذاری آن‌ها بر گردشگری کم شتاب مشخص می‌شود که شاخص «اجتماعی» و پس از آن «مدیریتی»، بیشترین تأثیر را دارند.

بحث و نتیجه‌گیری

توسعه گردشگری کم‌شتاب در بخش سنگر می‌تواند نقش مهمی در بهبود وضعیت اقتصادی و اجتماعی جامعه محلی ایفا کند. در زمینه نگرش جامعه محلی بسیاری از ساکنان محلی به‌ویژه کشاورزانی که با مشکلات اقتصادی مواجه‌اند، به خوبی از مزایای احتمالی توسعه گردشگری کم‌شتاب مطلع هستند. گردشگری می‌تواند به‌عنوان یک منبع درآمد جدیدی تلقی شود، که با فروش

محصولات محلی، صنایع دستی و ارائه خدمات اقامتی می‌تواند به اقتصاد منطقه رونق بخشد. احساس افزایش درآمد و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید، می‌تواند انگیزه قوی برای پذیرش گردشگری در بین جامعه محلی باشد. اگرچه آگاهی از مزایا در برخی موارد تحریک کننده است، نگرانی‌های اجتماعی و فرهنگی نیز می‌تواند مانع از تمایل برخی افراد جامعه به توسعه گردشگری شود. ورود گردشگران ممکن است به تغییرات ناخواسته در سبک زندگی و آداب و رسوم محلی منجر شود. برای بسیاری از ساکنان، حفظ هویت فرهنگی و محافظت از میراث خاص جامعه بسیار مهم است. به همین دلیل، آن‌ها ممکن است به مقاومت در برابر توسعه گردشگری بپردازند. در این زمینه تجربیات گذشته از ورود گردشگران نیز تأثیرگذار است. اگر در گذشته، گردشگری منجر به مشکلات اجتماعی یا زیست‌محیطی مانند تخریب منابع طبیعی یا تغییرات منفی در رفتارهای اجتماعی شده باشد، ساکنان ممکن است نسبت به ورود گردشگران جدید محتاط شوند. تجربیات منفی می‌توانند بالقوه باعث ایجاد ترس و نگرانی در جامعه شوند و این امر می‌تواند به کاهش تمایل آن‌ها به توسعه گردشگری منجر شود.

از سوی دیگر مدیران محلی (دهیاران) که از مزایای توسعه گردشگری آگاهی دارند، معمولاً تمایل بیشتری به حمایت و پیشبرد این طرح‌ها نشان می‌دهند. اگر مدیران اطلاعات کافی و آموزش‌های لازم را در زمینه مدیریت گردشگری و تعامل با جوامع محلی داشته باشند، می‌توانند بهتر نیازهای محلی را شناسایی کرده و برنامه‌ریزی‌های مؤثرتری انجام دهند. مدیران محلی ممکن است با چالش‌های مختلفی مانند محدودیت مالی، فقدان منابع و زیرساخت‌های ناکافی روبرو باشند. این چالش‌ها می‌توانند مانع پیاده‌سازی طرح‌های گردشگری شوند. به همین دلیل، اگر حمایت‌های مالی و منابع لازم برای مدیریت صحیح پروژه‌های گردشگری وجود نداشته باشد، تمایل مدیران برای توسعه این بخش کاهش می‌یابد. برای موفقیت در توسعه گردشگری کم‌شتاب، همکاری میان مدیران و جامعه محلی بسیار حیاتی است. اگر مدیران نسبت به نظرات و نیازهای ساکنان محلی بی‌توجه باشند، این عدم توجه می‌تواند به احساس بی‌اعتمادی و تنش‌های اجتماعی منجر شود. در نتیجه، ایجاد یک ارتباط نزدیک و مثبت میان مدیران و جامعه می‌تواند بر تمایل به توسعه گردشگری تأثیرگذار باشد. حمایت و تعامل نهادهای دولتی و خصوصی با برنامه‌های گردشگری نیز می‌تواند به افزایش تمایل جامعه محلی و مدیران کمک کند. اگر مقامات و سازمان‌های گردشگری از پروژه‌های محلی حمایت کنند، این موضوع می‌تواند به جذب سرمایه‌گذاری و توجه بیشتر نسبت به توسعه گردشگری منجر شود. به‌علاوه، برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی برای جوامع محلی و مدیران درباره مزایای گردشگری و نحوه مدیریت آن می‌تواند به افزایش تمایل در این زمینه کمک کند. این موضوع در پژوهش‌های میرزا عابدینی، سلمانی و قدیری معصوم (۱۳۹۸)، صفایی پور، باقرپور و زینتی فخرآباد (۱۴۰۱)، مهدنژاد و پرهیز (۱۴۰۳) و فریاس جمیلنا و همکاران (۲۰۲۵) و فوست فرون (۲۰۲۴) نیز تاکید شده است. در این زمینه آموزش می‌تواند به‌عنوان یک ابزار کلیدی در افزایش تمایل جامعه محلی و مدیران به توسعه گردشگری کم‌شتاب عمل کند. برنامه‌های آموزشی برای ساکنان محلی درباره مدیریت گردشگری، روش‌های حفظ فرهنگ و محیط زیست و مهارت‌های خدماتی می‌تواند به بهبود کیفیت تجربیات گردشگران و در نتیجه افزایش تمایل به توسعه این صنعت کمک کند. همچنین، این آموزش‌ها می‌توانند به ساکنان محلی کمک کنند که بدانند چگونه می‌توانند از گردشگری بهره‌برداری کنند و در عین حال ارزش‌های فرهنگی و طبیعی خود را حفظ کنند. البته بخشی از تمایل جامعه محلی و مدیران به توسعه گردشگری کم‌شتاب به شناخت و نمایش جاذبه‌های محلی مربوط می‌شود. اگر ساکنان محلی بتوانند جاذبه‌ها، فرهنگ و آداب و رسوم خود را به صورت جذاب و قابل ارائه معرفی کنند، احتمال جذب گردشگران بیشتر خواهد بود. این موضوع در مطالعه کاظمی فرد، هاشمی و پرچکانی (۱۴۰۰) نیز مورد تاکید قرار گرفته است. این امر نیاز به برنامه‌ریزی صحیح و همراهی مدیران محلی و نهادهای مرتبط دارد. برگزاری جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها و رویدادهای فرهنگی می‌تواند به این هدف کمک کند و در عین حال تمایل جامعه را به سهم‌برداری از جریان گردشگری افزایش دهد. نقش بازاریابی و تبلیغات در جذب گردشگران و در نتیجه افزایش تمایل جوامع محلی و مدیران به توسعه گردشگری کم‌شتاب نیز حائز اهمیت است. استفاده از روش‌های نوین تبلیغاتی مخصوصاً در دنیای دیجیتال می‌تواند به معرفی جاذبه‌ها و جذابیت‌های فرهنگی و

طبیعی منطقه کمک کند. ایجاد وب‌سایت‌های گردشگری، صفحات اجتماعی و محتوای جذاب و آموزشی می‌تواند به جذب گردشگران و بهبود آگاهی‌های محلی کمک کند.

در نهایت، می‌توان نتیجه‌گیری کرد که میزان تمایل جامعه محلی و مدیران بخش سنگر به توسعه گردشگری کم‌شتاب به عوامل متعددی بستگی دارد. آگاهی از مزایای اقتصادی و اجتماعی، همکاری میان مدیران و جامعه محلی، ایجاد برنامه‌های آموزشی و حفظ محیط‌زیست از جمله این عوامل هستند. همچنین، با در نظر گرفتن چالش‌های موجود و معضلات تاریخی، می‌توان با اتخاذ رویکردهای مناسب و جلب اعتماد ساکنان محلی، شرایط مناسبی برای توسعه گردشگری کم‌شتاب در منطقه فراهم کرد. تاکید بر اهمیت ارزش‌های فرهنگی و طبیعی و ایجاد فضایی از اعتماد و همکاری در این زمینه می‌تواند به‌طور مثبتی بر تمایل جامعه محلی و مدیران تأثیرگذار باشد و در نهایت به توسعه پایدار گردشگری کمک کند. این تلاش‌ها می‌توانند به برقراری توازن بین گردشگری و حفظ محیط‌زیست، فرهنگ و هویت محلی منجر شوند، که برای هر دو طرف گردشگران و جوامع محلی، به طور یکسان سودمند خواهد بود. با توجه به نتایج تحقیق پیشناد می‌شود که شناسایی و ارزیابی جاذبه‌های محلی در اولویت قرار گیرد. موضوعی که تحقیق حجاریان (۱۴۰۲) و کاظمی فرد، هاشمی و پرچکانی (۱۴۰۰) نیز مورد اشاره قرار گرفته است. برای مثال، برگزاری جشنواره‌های محلی که در آن صنایع دستی و غذاهای سنتی معرفی می‌شوند، می‌تواند جذب‌کننده گردشگران بیشتری باشد. در این راستا، حفظ کیفیت این جاذبه‌ها و ارائه اطلاعات دقیق به گردشگران، از اهمیت بالایی برخوردار است. دومین نقطه ضعف که باید به آن پرداخته شود، تأسیسات و زیرساخت‌های گردشگری موجود در منطقه است. زیرساخت‌های مناسب، شامل راه‌های دسترسی، مراکز اقامتی و خدمات عمومی، برای جذب گردشگران الزامی است. توسعه و بهسازی این زیرساخت‌ها می‌تواند به گردشگران اطمینان دهد که تجربه‌ای راحت و بدون مشکل خواهند داشت. همچنین، تمرکز بر روی ارائه خدمات دوستانه و کیفی توسط جامعه محلی می‌تواند امتیاز قابل توجهی برای بخش سنگر در مقایسه با سایر مناطق باشد. سومین چالش مربوط به مدیریت منابع طبیعی و حفاظت از محیط‌زیست است. این مسئله در اغلب تحقیقات مورد تاکید بوده است. به عنوان مثال کلارین و همکاران (۲۰۲۳) و آو آسف و بالگلو (۲۰۱۶)، یونکی، ربانی و خراسانی (۱۴۰۲) و بسته نگار (۱۳۹۹) در تحقیقات خود به اهمیت این موضوع پرداخته اند. اگرچه جذب گردشگران می‌تواند منجر به رونق اقتصادی شود، اما در عین حال نیاز به بررسی دقیق تاثیرات زیست‌محیطی نیز وجود دارد. لازم است که راهکارهای بهینه برای مدیریت پسماند و حفاظت از اکوسیستم‌های محلی مد نظر قرار گیرد. برای مثال، استفاده از روش‌های پایدار در گردشگری می‌تواند به حفظ محیط‌زیست و همچنین افزایش آگاهی گردشگران نسبت به موضوعات زیست‌محیطی منجر شود. مشارکت جوامع محلی در فرآیند توسعه گردشگری، یکی از ارکان اصلی موفقیت این طرح‌هاست. توجه به نیازها و انتظارات ساکنان محلی می‌تواند ضامن موفقیت پروژه‌های گردشگری باشد. افرادی که در این منطقه زندگی می‌کنند، بهترین مشاوران برای درک فرهنگ، آداب و رسوم و همچنین سلیقه‌های گردشگران هستند. بنابراین، برقراری ارتباط مؤثر با این جوامع و گنجاندن نظرات و پیشنهادات آنها در فرآیند برنامه‌ریزی، امری ضروری می‌باشد. در کنار این موارد پیشنهاد می‌شود با توجه به اهمیت مقوله آگاهی و تاثیر آن در شکل گیری گردشگری کم شتاب، نسبت به آموزش و افزایش اطلاع رسانی در بین ذینفعان گردشگری همانند مردم محلی، گردشگران، مدیران و کسب و کارهای گردشگری اقدام شود. از سوی دیگر توجه به گویه‌های مدیریتی همچون بهینه سازی تبلیغات در راستای راهنمایی گردشگران بسمت روستاهای سنگر همزمان تلاش در جهت برندسازی روستاهای این بخش به عنوان مقصد گردشگری کم شتاب ضروری است.

منابع

بسته نگار، مهرنوش (۱۳۹۹). گردشگری کم شتاب در ساحت فلسفه آهستگی. *فصلنامه گردشگری فرهنگ*. ۱ (۱)، ۳۷-۴۴.
https://doi.org/10.1002/wcc.542

پریزادی، طاهر؛ سعیدی، امید؛ رضوی، سیده معصومه و حاجیان، محمد (۱۴۰۳). تحلیل اثرات گردشگری بر توسعه اقتصادی شهرهای کوچک مقیاس مبتنی بر رویکرد آینده‌پژوهی (مورد پژوهش: شهر ایذه). *فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی*. ۲۸(۸۸). ۲۵۷-۲۸۲. doi: 10.22034/gp.2023.54761.3080

پورنگ، علی؛ عربشاهی، معصومه؛ بهبودی، امید و خیرخواه، مریم (۱۴۰۱). بررسی عوامل مؤثر بر توسعه گردشگری آرام در میان گردشگران شهری بر پایه نظریه رفتاری هدف محور مطالعه موردی: شهر مشهد. *نشریه گردشگری شهری*. ۹ (۱). ۶۷-۸۵. doi: 10.22059/jut.2020.292987.755

حجاریان، احمد (۱۴۰۳). سنجش و تحلیل برندسازی گردشگری در مقاصد هدف گردشگری مناطق روستایی استان اصفهان با تأکید بر گردشگری کم شتاب. *فصلنامه روستا و توسعه*. ۲۷ (۲). ۱۲۹-۱۶۰. doi: 10.30490/rvt.2024.364364.1567

حجاریان، احمد (۱۴۰۳). سنجش و تحلیل برندسازی گردشگری در مقاصد هدف گردشگری مناطق روستایی استان اصفهان با تأکید بر گردشگری کم شتاب. *فصلنامه روستا و توسعه*. ۲۷ (۲). ۱۲۹-۱۶۰. doi: 10.30490/rvt.2024.364364.1567

شرقی، محمودرضا؛ حیدری چیانه، رحیم و روستایی، شهریور (۱۴۰۴). تحلیلی بر ادراک جامعه میزبان از اثرات توسعه گردشگری شهری (نمونه موردی: کلانشهر تبریز). *فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی*. ۲۹ (۹۲). ۴۲۹-۴۵۱. doi: 10.22034/gp.2024.58088.3181 .

صفایی‌پور، مسعود؛ باقرپور، فرزانه و زینتی فخرآباد، حسین (۱۴۰۱). تحلیلی بر وضعیت شاخص‌های شکل‌گیری شهر و گردشگری آرام (مطالعهٔ موردی: شهر یاسوج). *فصلنامه گردشگری و اوقات فراغت*. ۷ (۱۳). ۱۱۳-۱۲۹. doi: 10.22133/tlj.2022.360652.1055 .

صفری علی اکبری، مسعود و صادقی، حجت الله (۱۴۰۱). تحلیل موانع و راهبردهای توسعه گردشگری شهرستان دزپارت. *فصلنامه جغرافیا و برنامه‌ریزی*. ۲۶ (۸۲). ۱۲۵-۱۴۳. doi: 10.22034/gp.2022.48735.2913

فرهادی یونکی، مجید؛ ربانی، راضیه و خراسانی، محمدامین (۱۴۰۰). پیشران‌های کلیدی برند گردشگری کم‌شتاب در مقصدهای روستایی (موردمطالعه: روستای جواهرده – استان مازندران). *فصلنامه پژوهش‌های روستایی*. ۱۲(۴). ۷۱۶-۷۳۳. doi: 10.22059/jrur.2022.331505.1682

کاظمی‌فرد، نرگس؛ هاشمی، سید سعید و پرچکانی، پروانه (۱۴۰۰). نقش فرهنگ جامعه محلی در جذب گردشگران کم شتاب (مطالعه موردی: منطقه ترکمن صحرا). *گردشگری فرهنگ*. ۲ (۶). ۴۱-۴۸. doi: 10.22034/toc.2021.261655.1033

مهدنژاد، حافظ و پرهیز، زهرا (۱۴۰۳). الزامات و مولفه‌های تحقق‌پذیری روند نوظهور گردشگری آرام به عنوان بدیل پایدار گردشگری. *پژوهش‌های بازاریابی گردشگری و میهمان‌نوازی*. ۲ (۱). ۹۱-۱۱۲. doi: 10.22080/tmhr.2024.27076.1013

میرزاعابدینی، شهرزاد؛ سلمانی، محمد و قدیری معصوم، مجتبی (۱۳۹۸). ارزیابی ژئومورفوسایت‌های شهرستان خور و بیابانک و طبس به‌منظور گردشگری کم‌شتاب. *فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی*. ۵۱ (۲)۲. ۴۹۳-۵۱۲. doi: 10.22059/jhgr.2019.234613.1007470

Barr, S. (2018). Personal mobility and climate change. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, 9(5), 1–19. https://doi.org/10.1002/wcc.542.

Bastenegar, M. (2020). Slow Tourism in the Area of Slow Philosophy. *Tourism of Culture*, 1(1), 37-44. doi: 10.22034/jct.2020.110918 (In Persian)

Blancas, F. J., Lozano-Oyola, M., & Gonz´alez, M. (2015). A European sustainable tourism labels proposal using a composite indicator. *Environmental Impact Assessment Review*, 54, 39-54. https://doi.org/10.1016/j.eiar.2015.05.001

Caffyn, A. (2012). Advocating and implementing slow tourism. *Tourism Recreation Research*, 37(1), 77–80. https://doi.org/10.1080/02508281.2012.11081690

Calzati, V., & de Salvo, P. (2017). *Slow tourism: a theoretical framework. In Slow Tourism, Food and Cities*. Routledge.

Chi, X., & Han, H. (2021). Emerging rural tourism in China's current tourism industry and tourist behaviors: The case of Anji County. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 38(1), 58-74. https://doi.org/10.1080/10548408.2020.1862026

Choi.J.& Sirakaya.E. (2005). Measuring resident's attitude toward sustainable tourism: Development of sustainable tourism attitude scale. *Journal of travel research*, 380-394.

Conway, D., & Timms, B. F. (2012). Are slow travel and slow tourism misfits, compadres or different genres? *Tourism Recreation Research*, 37(1), 71–76. https://doi.org/10.1080/02508281.2012.-11081689

Dickinson, J. E., Lumsdon, L. M., & Robbins, D. (2011). Slow travel: Issues for tourism and climate change. *Journal of Sustainable Tourism*, 19 (3), 281-300. https://doi.org/10.1080/09669582.2010.-524704

Dickinson, J. E., Robbins, D., & Lumsdon, L. (2010). Holiday travel discourses and climate change. *Journal of Transport Geography*, 18(3), 482–489. https://doi.org/10.1016/j.jtrangeo.2010.01.006

Farhadi Uonaki, M., Rabani, R. and Khorasani, M. (2022). The Key Drivers of Slow Tourism Brand in Rural Destinations (Case Study: Javaherdeh Village- Mazandaran Province). *Journal of Rural Research*, 12(4), 716-733. doi: 10.22059/jrur.2022.331505.1682 (In Persian)

Frías-Jamilena, D. M., Polo-Peña, A. I., Peco-Torres, F., & Sabiote-Ortíz, C. M. (2024). Can co-creating a "slow destination" image boost sustainability?. *Journal of Destination Marketing & Management*, 32, 100898. https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2024.100898

Fullagar, S., Markwell, K., & Wilson, E. (Eds.).. (2012). *Slow tourism: Experiences and mobilities*. Channel View Publications.

Fusté-Forné, F., Ginés-Ariza, P., & Noguer-Juncà, E. (2021). Food in slow tourism: The creation of experiences based on the origin of products sold at Mercat del Lleó (Girona). *Heritage*, 4(3), 1995–2008. https://doi.org/10.3390/heritage4030113

Gardner, N. (2009). A manifesto for slow travel. *Hidden Europe Magazine*, 25(1), 14.

Hajarian, A. (2024). Evaluation and Analysis of Tourism in Rural Tourism Destinations in Isfahan Province with an Emphasis on Slow Tourism. *Village and Development*, 27(2), 129-160. doi: 10.30490/rvt.2024.364364.1567 (In Persian)

Hajarian, A. (2024). Evaluation and Analysis of Tourism in Rural Tourism Destinations in Isfahan Province with an Emphasis on Slow Tourism. *Village and Development*, 27(2), 129-160. doi: 10.30490/rvt.2024.364364.1567(In Persian)

Husemann, K. C., & Eckhardt, G. M. (2019). Consumer deceleration. *Journal of Consumer Research*, 45(6), 1142–1163. doi.org/10.1093/jcr/ucy047

Juvan, E., & Dolnicar, S. (2014). The attitude–behaviour gap in sustainable tourism. *Annals of Tourism Research*, 48, 76–95. https://doi.org/10.1016/j.annals.2014.05.012

Kazemifard, N. , Hashemi, S. S. and Parchekani, P. (2021). The Role of Local Community Culture in Slow Tourism Attraction (Case Study: Turkmen Sahara). *Tourism of Culture*, 2(6), 41-48. doi: 10.22034/toc.2021.261655.1033 (In Persian)

Klarin, A., Park, E., Xiao, Q., & Kim, S. (2023). Time to transform the way we travel?: A conceptual framework for slow tourism and travel research. *Tourism Management Perspectives*, 46, 101100. https://doi.org/10.1016/j.tmp.2023.101100

Lackov, A. & Rogovsk, V. (2014). From slow food to slow tourism. *The Journal of the Faculty of Economics*, 2(1), 137-144.

Losada, N., & Mota, G. (2019). 'Slow down, your movie is too fast': Slow tourism representations in the promotional videos of the Douro region (Northern Portugal). *Journal of destination marketing & management*, 11, 140-149. https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2018.12.007

Lumsdon, L. M., & McGrath, P. (2011). Developing a conceptual framework for slow travel: A grounded theory approach. *Journal of Sustainable Tourism*, 19(3), 265–279. https://doi.org/10.-1080/09669582.2010.519438

Mahdnejad, H. , & Parhiz, Z. (2024). The Requirements and Components of the Realization of the Emerging Trend of Slow Tourism as a Sustainable Alternative to Tourism. *Tourism and hospitality marketing research*, 2(1), 91-112. doi: 10.22080/tmhr.2024.27076.1013 (In Persian)

Manthiou, A., Klaus, P., & Luong, V. H. (2022). Slow tourism: Conceptualization and interpretation–A travel vloggers' perspective. *Tourism Management*, 93, 104570.

Mirza Abedini, S. , Salmani, M. and Ghadiri Masooms, M. (2019). Assessment of Geomorphosites in Two Counties of Khoor-Biabanak and Tabas for Slow Tourism. *Human Geography Research*, 51(2), 493-512. doi: 10.22059/jhgr.2019.234613.1007470 (In Persian)

Mohamad Noor, F. A., Nair, V., & Mura, P. (2015). Conceptualizing a framework for slow tourism in a rural destination in Malaysia. *Advanced Science Letters*, 21(5), 1185-1188. https://doi.org/10.-1166/asl.2015.6046

Noor, F., Nair, V., & Mura, P. (2015). *Towards the conceptualization of a slow tourism theory for a rural destination*. In S. A. Jamal, S. M. Radzi, N. Sumarjan, C. T. Chik, & M. F. S. Bakhtiar (Eds.), Hospitality and tourism 2015 (pp. 175–179). CRC Press. https://doi.org/10.1201/b19162-38.

Oh, H., Assaf, A. G., & Baloglu, S. (2016). Motivations and goals of slow tourism. *Journal of Travel Research*, 55(2), 205–219. https://doi.org/10.1177/0047287514546228.

parizadi, T. , saeidi, O. , Razavi, M. and hajian, M. (2024). Analysis of Tourism Effects on Economic Development of Middle Cities Based on Futurology Approach (Case Study: City of Izeh). *Journal of Geography and Planning*, 28(88), 282-257. doi: 10.22034/gp.2023.54761.3080(In Persian)

Parkins, W., & Craig, G. (2006). *Slow Living*, Sydney: University of New South Wales Press.

Pourang, A., Arabshahi, M., behboodi, O. and kheirkhah, M. (2022). Investigation of the Effective Factors on the Development of Slow Tourism Among Urban Tourists Based on Goal-Oriented Behavior Theory (Case Study: Mashhad City). *urban tourism*, 9(1), 67-85. doi: 10.22059/jut.2020.292987.755 (In Persian)

Radogna, D., & Viskovic, A. (2018). Environmental design, building reclamation and slow tourism for a sustainable development. *VITRUVIO-International Journal of Architectural Technology and Sustainability*, 3(2), 55-64. https://doi.org/10.4995/vitruvio-ijats.2018.11019

Safaee pour, M., bagher pour, F. and Zinati fakhrabad, H. (2022). Analysis of the Status of Indicators of the Formation of Slow City and Slow Tourism (Case Study: Yasuj City). *Tourism and Leisure Time*, 7(13), 113-129. doi: 10.22133/tlj.2022.360652.1055 (In Persian)

Safari Aliakbari, M. and sadeghi, H. (2023). Analysis of obstacles and strategies for tourism development in the Dezpart County. *Journal of Geography and Planning*, 26(82), 143-125. doi: 10.22034/gp.2022.48735.2913(In Persian)

Serdane, Z., Maccarrone-Eaglen, A., & Sharifi, S. (2020). Conceptualising slow tourism: A perspective from Latvia. *Tourism Recreation Research*, 45(3), 337–350. https://doi.org/10.1080/-02508281.2020.1726614

sharghi, M. , heydari chianeh, R. and rostaei, S. (2025). Analysis of Host Approach towards the Urban Tourism Development, Case Study: Tabriz Metropolis. *Journal of Geography and Planning*, 29(92), 451-429. doi: 10.22034/gp.2024.58088.3181(In Persian)

Sthapit, E., Björk, P., & Coudounaris, D. N. (2017). Emotions elicited by local food consumption, memories, *place attachment and behavioural intentions. Anatolia*, 28(3), 363–380. https://doi.org/10.1080/13032917.2017.1322111

Timms, B. F., & Conway, D. (2012). Slow tourism at the Caribbean's geographical margins. *Tourism Geographies*, 14 (3), 396-418. https://doi.org/10.1080/14616688.2011.610112